

Yaprak Özer
İndeks İçerik İletişim Danışmanlık CEO

Her şey para değil

Milli geliri yükselterek, döviz rezervlerini artırarak, her yıl ortalama yüzde 5 büyüyerek bir ülkeyi değiştirmek mümkün olmuyormuş!

İlave kriterler gerekiyormuş... Örneğin gelir dağılımı adil olacak, kamu ve özel sektör ile sosyal siyasal tüm kurum ve kuruluşlar şeffaf ve hesap verebilir olacak... Bu kriterleri yerine getirmek için eğitim standardının yüksek olması gerektiğini söylemeye gerek var mı? Yalnızca orta öğretimdeki teknik eğitim kriterleri de yetmiyor! PISA skalasında matematikte, okuduğunu anlamakta ve kendini ifade etmekte pek çok ülkenin gerisinde olduğumuz sürpriz değil... Matematik bilgisi çok önemli, okuma anlama yazma da kaçınılmaz bir kriter. Peki muhakeme? Doğru ile eğri arasındaki farkı görebilmek, okuduklarını anlamlandırıp yorumlamak?...

Ben son zamanlarda orta eğitimde müfredattan yıllar önce kaldırılan felsefe, ahlak derslerine kelimenin tam anlamıyla takığım! Ne büyük bir yanlış yapılmış! Felsefenin toplumların ihtiyacı olan temel prensipleri verdiğine, ilkeleri öğrettiğine inanıyorum. Bize ne gerek "felsefe, ahlak, sosyal bilgiler, daya gitsin formülleri..." dediğimiz için bu noktada olduğumuza inanıyorum.

Birçok şeyi ölçümlayebilmek ve dünyanın diğer ülkeleriyle kıyaslayabilmek gibi bir şansa sahibiz. Bunlardan biri de "yaşam kalitesi". OECD 'Daha İyi Yaşam Endeksi de (Better Life Index) bu ölçülerin en çok bilinenlerinden biri. Söz konusu endekste; ev sahipliği ve kalitesi, gelir, iş durumu, toplumsal ilişkiler-sivil toplum gelişimi, eğitim, çevre, yönetime katılma, sağlık, yaşam memnuniyeti, güvenlik ve yaşam-çalışma dengesi gibi sosyo-ekonomik kriterler yer alıyor. Avustralya, Norveç ve İsveç'in ilk üç sırada yer aldığı listenin son sırasında biz varız: Türkiye!... Listede Türkiye'nin komşuları Brezilya, Meksika ve Şili...

Orta gelir tuzağına düşmek üzere olan ülkemizde gelir dağılımı eşitsizlik ölçütlerinden biri olan Gini Katsayısı 0,404 gibi kritik bir düzeyde yer alıyor. Yapılan araştırmalar, Türkiye'nin 136 ülke arasında gelir dağılımı en kötü 58'inci ülke olduğunu gösteriyor. Brezilya, Rusya ve Çin gibi gelişmekte olan ülkelere göre biraz daha iyi durumda olan ülkemizde zengin ile fakir arasındaki fark (P80/P20) tam 8 kat...

Yılda bir kitap bile okumuyoruz

Türkiye'de 25-64 yaş arasındaki nüfusun sadece yüzde 31'i yükseköğrenimi tamamlamış görünüyor. Bu oran OECD ülkelerinde yüzde 74'ü buluyor. Yüksekokulu tamamlama oranı erkeklerde yüzde 36 iken, kadınlarda yüzde 26 ile gibi oldukça düşük düzeyde. Birleşmiş Milletler İnsani Gelişim Raporu'nda kitap okuma oranında Türkiye, Malezya, Libya ve Ermenistan gibi ülkelerin bulunduğu 173 ülke arasında 86. sırada yer alıyor. Bir Japon, yılda ortalama 25 kitap okurken bizde 6 kişiye 1 bir kitap düşüyor.

Ortalama yaşam süresi 75 yıl olan Türkiye'de (OECD 80 yıl) bireylerin "iyimser" olmadığı görülüyor. OECD raporuna göre; insanların sadece yüzde 68'i günlük yaşamlarında başarı, gurur, keyif ve dinlenme gibi pozitif duyguların, acı, keder, üzüntü ve sıkıntı gibi negatif duygulardan fazla olduğunu söylüyor. Bu oran OECD ortalamalarında yüzde 80'i buluyor.

Yolsuzluk herkesin sorunu

OECD'ye göre "kötü yaşayan ülkeler" arasında yer alan Avrupa'dan Estonya, Macaristan, Portekiz, Yunanistan, Polonya... Bu ülkelerdeki insanlar mutlu değil ve yaşam kaliteleri çok düşük.

Bu ülkelerin önemli sorunlarından biri yolsuzluk. Üstelik yolsuzluk sadece kamuda değil, özel sektörde de yaygın bir sorun. Avrupa Birliği'nin hazırladığı son "Yolsuzlukla Mücadele" raporuna göre; insanların yüzde 74'ü ülkelerinde yolsuzluğun yaygın bir şekilde olduğuna dair bir algıya sahip.

Danimarka, Finlandiya, İngiltere ve İsveç gibi ülkelerde rüşvet ödemek zorunda kaldığını söyleyen insanların sayısı %1'i geçmiyor. Almanya, Hollanda ve Fransa gibi ülkelerde ise bu oran %2'ye kadar yükseliyor. Dikkat edin bu ülkelerin bir kısmı kuzey ülkeleri diye tabir edilen ülkeler, diğerleri ise gelişmiş ülkeler kategorisinde...

İş Macaristan, Slovakya ve Polonya gibi yaşam kalitesi düşük ülkelere gelince değişiyor. Rüşvet ile karşı karşıya olduğunu söyleyen insanların oranı birden yüzde 15'e yükseliyor. Hırvatistan, Litvanya, Bulgaristan gibi ülkelerde rüşvet oldukça yüksek düzeyde seyrederken insanların yolsuzluk yapıldığına dair inanışları yüzde 99'u buluyor.

İş dünyası odaklı araştırmalar da benzer sonuçlar içeriyor. Kuzey ülkelerinde yolsuzluk yapıldığına dair görüşler yüzde 10'u geçmezken bu oran Hırvatistan, Litvanya, Bulgaristan gibi ülkelerde yüzde 99'a kadar tırmanıyor. Avrupa Birliği ortalaması ise yüzde 20.

Her 10 Avrupalı şirketten 4'ü yolsuzluğun iş yaparken büyük bir sorun olduğunu, özellikle patronaj ve adam kayırma gibi konuların hala sorun olduğunu söylüyor. Sektörel olarak bakıldığında yolsuzluğun yüzde 50 oranında inşaat, yüzde 33 oranında Telekom/IT sektörlerinde ortaya çıktığı görülüyor.

Daha iyi bir yaşam için

Uluslararası Şeffaflık Örgütü'nün- Transparency International (TI)2, Yolsuzluk Algısı Endeksi 2013 raporu, Türkiye'deki yolsuzluk algısının 2001 krizi sonrasında hızlı bir şekilde arttığını, krizin etkilerinin azalmasıyla birlikte 2005 yılında azaldığını gösteriyor. 175 farklı ülkenin yer aldığı bu listede Türkiye 53'üncü sırada yer alıyor. Durum Türkiye için 2000 yılı öncesi ile benzer bir seviyeye işaret ediyor. Yakın gelecekte dünyanın en büyük ekonomisi olmasına kesin gözüyle bakılan Çin'in bu listede 80'inci sırada yer alması ise "ekonomi her şey demek değil" yaklaşımını açık bir şekilde destekliyor.

Yaşam kalitesi ve dolayısıyla gelişmişlik, görülüyor ki sermaye piyasaları - borsa ya da kişi başına 20 bin dolar milli gelirle olmayacak. Yaşam kalitesini yükseltmek gerekecek, yolsuzlukla mücadele, iletişim kalitesini artırmak, şirketlerin kurumsallaşmasını güçlendirmek, halka açıklık oranları yükseltmek, ölçülebilir sürdürülebilir performansı yakalamak gerekecek.

Yatırımcı ilişkileri, yaşam kalitesi yüksek ve mutlu insanların yaşadığı, çalıştığı toplumlarda sürdürülebilir olabilir.

Unutmayalım, şikâyet ettiğimiz her şeyin öyle ya da böyle parçasıyız. Düzeltmek elimizde.

İyi yaşayan 10 ülke

1. Avustralya
2. Norveç
3. İsveç
4. Amerika
5. Danimarka
6. Kanada
7. İsviçre
8. Hollanda
9. Yeni Zelanda
10. Lüksemburg

Kötü yaşayan 10 ülke

1. Türkiye

2. Meksika
3. Şili
4. Brezilya
5. Rusya Federasyonu
6. Estonya
7. Macaristan
8. Portekiz
9. Yunanistan
10. Polonya

Kaynak: OECD Better Life Index

Yolsuzluğu yaygın bir sorun olarak gören ülkeler

Yunanistan (%99)
İtalya (%97)
Litvanya (%95)
İspanya (%95)
Çek Cumhuriyeti (%95)
Hırvatistan (%94)
Romanya (%93)
Slovenya (%91)
Portekiz (%90)
Slovakya (%90)

Yolsuzluğu ender rastlanan bir sorun olarak gören ülkeler

İsveç (%54)
Finlandiya (%64)
Danimarka (%75)

Yolsuzluk en çok nerelerde ortaya çıkıyor?

Siyasi partiler	%59	
Politikacılar		%56
İhaleler	%45	
İnşaat ruhsatları	%43	
Özel şirketler		%38

Kaynak: European Commission- Special Eurobarometer 397